

Minimální preventivní program 2023/2024

Vypracovala: Ing. Eva Petrová
Schválila: Mgr. Jindřiška Trčálková

Specifika a charakteristika školy

Základní a Mateřská škola Stráž nad Nisou je škola s dlouhodobou tradicí. Sdružuje žáky ze své obce a okolních částí města Liberce, Machnína a Krásné Studánky. Výuka na škole probíhá v 12 třídách. Počtem okolo 260 žáků se stále řadí k menším školám. Mezi žáky jsou i děti cizinců, které jsou v kolektivu dobře přijímány. Naše škola vychází vstříc i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve škole pracuje celkem 9 asistentek pedagoga. Stravování je pro všechny žáky zajištěno v budově 1. stupně. Tělesná výchova probíhá v přilehlé školní tělocvičně nebo na obecním hřišti. Na obou stupních mohou žáci v odpoledních hodinách navštěvovat zájmové kroužky.

Školní preventivní program

Školní preventivní program je dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení. Minimální preventivní program (MPP) je součástí jednotlivých školních vzdělávacích programů školy a vychází ze školní strategie primární prevence, Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21 291/2010-28 MŠMT, ale také z pokynů krajského metodika prevence. Na realizaci obsahu MPP se podílí pedagogický sbor a zaměstnanci školy, rodiče žáků a spolupracující subjekty. Ve školním roce 2023/2024 škola naváže na předchozí zkušenosti a aktivity, bude se věnovat také podpoře zdravého životního stylu. Nadále bude hlavním cílem školy vypěstovat u žáků dovednosti napomáhající prevenci rizikového chování a schopnost rozhodnout o činech vedoucích k porušení zákona.

Pokud chceme budovat zdravou školu

- Škola nesmí být tradiční hierarchickou institucí, musí být institucí, kde je zdůrazňována nejen svoboda, ale i odpovědnost a zachovávání pravidel, spravedlnost, spoluúčast a spolupráce.
- Školní práce musí být postavena na dvou základních principech. Na respektu k potřebám jednotlivce (žáka stejně jako učitele) a na komunikaci a spolupráci uvnitř školy všech se všemi a mezi sebou (učitelů, žáků, rodičů) i vně školy (školy s obcí a dalšími partnery).
- Pokud má být preventivní program účinný, je důležité zapojení všech aktérů života školy – žáků, rodičů, učitelů i ostatních zaměstnanců školy. Škola musí být jako jeden ucelený organismus, ve kterém vše funguje na základě vzájemné spolupráce. Bez účasti všech není žádná změna a rozvoj reálně dosažitelný a trvale udržitelný. Pokud nejsou tyto podmínky respektovány, nemůže být úspěch programu ani rychlý, ani snadný a efektivní.
- Preventivní ochranné kompetence dětí a mládeže musí být vytvářeny nejen konkrétními informacemi o jednotlivých společensky nežádoucích jevech, informacemi o zdraví a zdravém životním stylu, ale i osobnostním a sociálním rozvojem a výcvikem sociálně komunikativních dovedností.
- Preventivní působení musí mít výchovně vzdělávací charakter.

Preventivní program je realizován na několika úrovních:

- je začleněn do výukových předmětů jednotlivých ročníků na 1. i 2. stupni
- prostřednictvím jednorázových i pravidelně se opakujících akcí
- realizací mimoškolních aktivit
- nabídkou zájmových útvarů

Principy preventivního programu

- Rozvoj klíčových kompetencí žáků.
- Rozvoj sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání.
- Posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku.
- Demokratické řízení, efektivní pravidla vzájemného soužití.
- Vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků.
- Vytvoření atmosféry pohody a klidu bez strachu a nejistoty.
- Formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.
- Znalosti, dovednosti a postoje, které si žáci osvojí, musí korespondovat s věkem a navazovat na předchozí zkušenosti. Formy vzdělávání a výchovy musí zohledňovat životní styl rodiny i působení vrstevníků.

Realizace prevence

Na 1. stupni základní školy je prevenci sociálně nežádoucích jevů věnována pozornost převážně v předmětech prvouka, čtení, pracovní činnosti, tělesná a výtvarná výchova s třídní vyučující nebo na třídnických hodinách.

Preventivní programy jsou přizpůsobeny věku a podávány hlavně divadelní, pohádkovou formou. K probíraným tématům patří především: vztahy ve třídě, šikana, styk s cizími lidmi, rasismus, drogy, terorismus, krádeže, vandalismus, ochrana zdraví, chování k postiženým lidem. Zaměřujeme se i na posilování pozitivních jevů v dětském kolektivu, hlavně na rozvíjení dobrých vztahů a na spolupráci v kolektivu, toleranci, ochotě pomoci. Děti se učí vyjadřovat vlastní názor a naslouchat druhým. Učí se, jak a s kým trávit volný čas.

Na 2. stupni pak v hodinách výchovy ke zdraví, občanské výchovy a na třídnických hodinách. Preventivní programy probíhají většinou formou přednášek, besed a diskuzí. Žáci osmých a devátých ročníků se zaměřují navíc na svou budoucí profesní orientaci.

Strategie a metody

Vztah učitel – žák

- Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem.
- Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog.
- Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovnou poradkyní atd. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.

Skupinová práce

- Žáci velkou část vyučování spolupracují - ve dvojicích, ve skupinách, ve skupinách napříč třídami.
- Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu).
- Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

- Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích.
- Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních.
- Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka.
- Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.
- Nabízíme doučování a kroužky.

Komunikace s rodiči, zákonnými zástupci

- Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace a vyzývají rodiče, aby tuto možnost využívali.
- Rodiče mají možnost navštívit i výuku, často se zapojují do výuky v rámci svých možností a poznávají tak prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole.

Pedagogická diagnostika

- Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny

a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a výchovným poradcem, který se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP aj.).

Stanovení cílů MPP

Dlouhodobé cíle

- vybudování optimálního klimatu školy a sociálních vztahů, při kterých dochází ke zvyšování sociální kompetence dětí, k rozvoji dovedností, které vedou k odmítání všech forem sebeustrukce, projevů agresivit a porušování zákona
- výchova dětí ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji harmonické osobnosti (s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha)
- průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu sociálně patologických jevů a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí
- zabránit vzniku a šíření sociálně patologických jevů, zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči těmto negativním vlivům
- maximálně aktivně zapojit všechny aktéry školy (žáky, rodiče, učitele i ostatní zaměstnance školy) do života školy
- problematika prevence veškerého rizikového chování je začleněná do ŠVP a je přirozenou a neoddelitelnou součástí výuky jednotlivých předmětů a veškerého dění života školy.

Hlavní úkoly školního preventivního programu pro školní rok 2023/2024

Představitelé prevence rizikového chování ve škole

- ředitelka školy – Mgr. Jindřiška Trčálková
- metodik prevence – Ing. Eva Petrová
- výchovný poradce – Mgr. Marie Spurná
- třídní učitelé

Stanovené úkoly vycházejí z potřeb naší školy.

Pokračujeme ve všech pozitivních preventivních aktivitách a činnostech školy realizovaných v minulých letech, které se staly běžnou součástí života školy a které jsou kladně vnímány ze strany

učitelů, žáků, jejich rodičů i ostatní veřejností.

Pro žáky budeme:

- realizovat preventivní strategii v jednotlivých ročnících a předmětech začleňováním preventivních témat do výuky jednotlivých předmětů
- na 2. stupni realizovat pravidelné třídnické hodiny (1 hod./měsíčně) - zaměřené na zvyšování sociálních kompetencí žáků, posilování pozitivních vztahů v kolektivu a posilování důvěry k třídní učitelce, vytváření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- zaměříme se na prevenci patologických jevů spojených s využíváním internetu a mobilních telefonů (kybershikana),
- kvůli onemocnění COVID v ČR se zaměříme na riziková chování spojená s touto nemocí
- pozitivně podporovat tvorbu a následné dodržování pravidel vzájemného soužití třídy
- každá třída si vytvoří pravidla soužití třídy, jejich plnění bude vyhodnocovat během roku při třídnických hodinách
- podporovat mimoškolní akce se třídou (výlety, návštěvy kulturní akcí, ozdravné a sportovní pobyty, poznávací zájezdy...)
- dle možností zajišťovat celou řadu besed, preventivních programů, exkurzí
- podporovat různé celoškolní soutěže – výtvarné, sportovní, vědomostní,...
- prohlubovat častější spolupráci mezi mladšími a staršími spolužáky, společné setkávání v zájmových útvarech a při společných celoškolních aktivitách (školní projekty, školní sportovní dny, recitační soutěže
- zařazovat primární prevenci rizikového chování, zařazovat do hodin TV sebeobranu, naučit žáky používat jednoduché techniky vyproštění se z kontaktu s cizí osobou (útočníkem), učit je správné strategii, postupům a správnému myšlení a chování v před konfliktní, konfliktní a po konfliktní fázi
- zařizovat nácvik obrany a ochrany jednotlivce i celé skupiny dětí ve škole při vniknutí cizí osoby s úmyslem někomu ublížit, nacvičovat metody krytí a skrývání

Pro rodiče zajistíme:

- informovanost prostřednictvím třídních učitelů na třídních schůzkách, webových stránkách školy o preventivní strategii školy, o školním řádu, o kompetenci školního metodika, o výměně informací a formě spolupráce, o nové účinné legislativě týkající se primární prevence na školách
- budeme spravovat sekci na webu školy, ve které rodiče najdou adresář poskytovatelů služeb s ohledem na problematiku zvládnutí rizikového chování dětí

Ředitelka školy zajistí:

- poskytování poradenských služeb ve škole
- začlenění preventivního programu do osnov a učebních plánů školního vzdělávacího programu školy

- v případě potřeby řešení aktuálních problémů souvisejících s výskytem sociálně patologických jevů ve škole, jmenuje školního metodika prevence a poskytuje mu prostor pro vzdělávání a činnost
- podporu aktivit zaměřených na využívání volného času žáků
- aplikaci zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy (§ 8 odst. 1, písm. e) zákona – zákaz kouření a zákaz používání elektronických cigaret v prostorách školy, § 9 odst. 1 zákona – vyzve každého, kdo porušuje výše uvedené, aby nepokračoval a opustil prostory školy a § 9 odst. 2 a 3 – zajistí u vstupu do prostor školy vyvěšení viditelného grafického znázornění zákazu kouření cigaret a el. cigaret viz příloha zákona)
- informování žáků prostřednictvím třídních učitelů a metodika primární prevence o účinnosti zákona č. 65/2017 Sb., týkajících se základních škol.

Výchovný poradce zajišťuje zejména:

- kariérové poradenství a poradenskou pomoc při rozhodování o další vzdělávací péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SPU, nadaní žáci ...)
- péči o integrované žáky se zdravotním postižením
- zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence
- poskytování informací žákům a jejich zákonným zástupcům o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízeních v regionu
- shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení
- vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření

Metodik prevence zajistí:

- koordinaci tvorby a kontrolu realizace preventivního programu školy
- koordinaci a podílení se na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů
- metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence
- koordinaci vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- koordinaci spolupráce školy s orgány státní správy, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti
- shromažďování odborných zpráv poradenských zařízení v rámci prevence
- vedení písemných záznamů
- informování žáků o účinnosti zákona č. 65/2017 Sb., týkajících se základních škol.

Schránka důvěry

Na webových stránkách školy, v odkazu metodika primární prevence je od listopadu 2017 umístěna elektronická schránka důvěry pro všechny žáky školy. Odkaz na tuto elektronickou schránku důvěry je: <http://www.skola-straz.cz/stranka-schranka-duvery-254>

V budově 2. stupně je trvale umístěna schránka důvěry pro 2. stupeň. Na 1. stupni jsou žáci vedeni k důvěře v třídní učitelku a řešení potíží s nimi, zatím nebyla potřeba ze strany žáků zřizovat schránku.

Konzultační hodiny

Žáci jsou informováni o možnosti kdykoli konzultovat své problémy s třídním učitelem, výchovným poradcem, metodikem prevence. Konzultační čas metodika prevence pro žáky a rodiče i pro kolegy je vždy po domluvě.

Způsob měření efektivity programu

- V průběhu školního roku třídní učitelé vedou záznamový arch, do kterého zapisují jednotlivé preventivní aktivity, které v rámci třídnických hodin se třídou řešili
- Metodik průběžně sleduje plnění jednotlivých cílů programu
- Na konci školního roku dojde k celkovému vyhodnocení preventivního programu

Dokumentace

- Budu shromažďovat veškeré informace a zpětné vazby v průběhu roku (třídní učitelé, výchovný poradce, metodik).
- Budu evidovat výskyt rizikových forem chování u jednotlivých žáků tříd (třídní učitelé).
- Veškeré informace zaznamenávám, včetně záznamů o rozhovorech se žáky či s rodiči.

Ve Stráži nad Nisou, 31. 8. 2023